

eport/2013/WB_EuropeCentralAsia/IHME_GBD_World Bank_EuropeCentralAsia_FullReport_RUSSIAN.pdf

4. Lekhan VM, Hinzburh VG, Kriachkova LV, Shevchenko MV. [A new mode of primary health care – pilot regions experience]. *Widomości Lekarskie*. 2014;67(2Pt2):210-4. Ukrainian. Available from: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/25796828>

5. Lekhan VM, Kriachkova LV. [Integral criterion of results activity for health care system of Ukraine]. *Ukraina. Zdorovia natsii*. 2010;2:53-65. Ukrainian. Available from: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Uzn_2010_2_10.pdf

6. Global Burden of Disease Study 2013 Collaborators. Global, regional, and national incidence, prevalence, and years lived with disability for 301 acute and chronic diseases and injuries in 188 countries, 1990-2013: a systematic analysis for the Global Burden of Disease Study 2013. *Lancet*. 2015;386(9995):743-800. doi: [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(15\)60692-4](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(15)60692-4)

7. McColl K, Lobstein T, Brinsden H. Nutrient profiling could be used to transform food systems and support health-promoting food policies. *Public health panorama*. 2017;03(04):586-97. Available from: <https://apps.who.int/iris/handle/10665/325201>

8. Ortiz-Ospina E, Roser M. Global Health [Internet]. Published online at OurWorldInData.org [updated 2019; cited 2019 Aug 20]. Retrieved from: Available from: <https://ourworldindata.org/health-meta>

9. Roser M, Ritchie H. Burden of Disease [Internet]. Published online at OurWorldInData.org [updated Feb 2018; cited 2019 Aug 20]. Available from: <https://ourworldindata.org/burden-of-disease>

10. World Health Organization. Health 2020. A European policy framework and strategy for the 21st century. WHO Regional Office for Europe, Copenhagen. 2013;182. Available from:

http://www.euro.who.int/_data/assets/pdf_file/0011/199532/Health2020-Long.pdf?ua=1

Стаття надійшла до редакції
25.06.2019

УДК 614.212:616.31:378.091(049.5)

<https://doi.org/10.26641/2307-0404.2019.3.181895>

В.Д. Чопчик

**ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ
УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ
УНІВЕРСИТЕТСЬКОГО
СТОМАТОЛОГІЧНОГО ЦЕНТРУ
ЗА МАТЕРІАЛАМИ СОЦІОЛОГІЧНОГО
ОПИТУВАННЯ ЛІКАРІВ**

Національний медичний університет ім. О.О. Богомольця

Стоматологічний медичний центр

(дир. – д. мед. н. А.В. Копчак)

вул. Зоологічна, 1, Київ, 03057, Україна

O.O. Bogomolets National medical university

Stomatological medical center

Zoologichna str., 1, Kyiv, 03057, Ukraine

e-mail: vitalchop@gmail.com

Цитування: *Медичні перспективи*. 2019. Т. 24, № 3. С. 122-129

Cited: *Medicni perspektivi*. 2019;24(3):122-129

Ключові слова: *стоматологічний медичний центр, організація роботи, соціологічне опитування лікарів-стоматологів*

Ключевые слова: *стоматологический медицинский центр, организация работы, социологический опрос врачей-стоматологов*

Key words: *dental medical center, work organization, sociological survey of dentists*

Реферат. Проблемы и пути совершенствования организации работы университетского стоматологического центра по материалам социологического опроса врачей. Чопчик В.Д. Целью данной работы было провести анализ состояния, проблем и путей совершенствования организации работы Стоматологического медицинского центра (СМЦ) Национального медицинского университета имени А.А. Богомольца по материалам социологического опроса врачей-стоматологов. По специально разработанной анкете проведен социологический опрос 101 врача-стоматолога, работающего в СМЦ. Установлено, что, по мнению опрошенных врачей-стоматологов, основными направлениями совершенствования организации работы СМЦ, являются: внедрение механизмов экономической мотивации персонала (71,3±4,5%); современных стоматологических технологий (82,20±3,8%); оснащение центра современным лечебно-диагностическим оборудованием (88,1±3,2%); повышение качества последиplomной подготовки врачей-стоматологов (96,0±1,9%); внедрение системы мониторинга качества медицинской помощи (58,4±4,9%); повышение эффективности и качества стоматологических услуг через программные инициативы отделений СМЦ (52,5 ± 5,0%); увеличение хозяйственной и юридической самостоятельности стоматологического центра (76,2±4,2%); организационной, академической и финансовой автономности центра (88,1±3,2%); внедрение механизмов государственно-частного партнерства в СМЦ (75,2±4,3%). Проведенное социологическое исследование позволило установить, что основные параметры организации и управления СМЦ не соответствуют экономическим реалиям времени и требуют модернизации, а также определить основные направления развития СМЦ.

Abstract. Problems and ways to improve the organization of the work of the university dental center based on the results of a sociological survey of dentists. Chopchik V.D. The purpose of this study was to analyze the state, problems and ways to improve the organization of the work of the Dental Medical Center (SMC) of A.A. Bogomolets National Medical University on the basis of a sociological survey of dentists. A sociological survey was conducted among 101 dentists of DMC. A specially designed questionnaire was used. According to the dentists' opinion, the main directions for improving the organization of the SMC are the introduction of mechanisms for the economic motivation of staff (71.3±4.5%); modern dental technologies (82.2±3.8%); equipping the center with modern medical and diagnostic equipment (88.1±3.2%); improving the quality of postgraduate training of dentists (96.0±1.9%); introduction of a system for monitoring the quality of medical care (58.4±4.9%); improving the efficiency and quality of dental services through program initiatives of the departments of DMC (52.5±5.0%); an increase of the economic and legal independence of the dental center (76.2±4.2%); organizational, academic and financial autonomy of the center (88.1±3.2%); introduction of public-private partnership mechanisms in the DMC (75.2±4.3%). The conducted sociological research allowed to establish that the main parameters of the organization and management of the DMC do not correspond to the economic realities of time and require modernization, as well as determining the main directions of development of the DMC.

Стоматологічний медичний центр (СМЦ) Національного медичного університету імені О.О. Богомольця - це унікальний за своєю організацією та призначенням навчально-лікувальний заклад, метою якого є надання високо-спеціалізованої та спеціалізованої стоматологічної допомоги, забезпечення підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації медичних працівників за стандартами вищої освіти, проведення науково-дослідної роботи, розробки, апробації та впровадження нових медичних технологій.

В умовах переходу до ринкових відносин, які спричинили зниження фінансування державних закладів, різке ослаблення профілактичної роботи, скорочення обсягів стоматологічної допомоги, інтенсивне зростання потреби населення в якісному медичному обслуговуванні [3, 5, 9], важливо мати безкомпромісну характеристику досліджуваного об'єкта – університетського Стоматологічного медичного центру з метою визначення необхідних організаційних заходів, спрямованих на підвищення ефективності його діяльності.

Для отримання характеристики СМЦ, за не представленими в матеріалах статистичної

звітності закладу параметрами, використувався поширений у сучасній соціології та маркетингу спосіб наукового спостереження і збору необхідної інформації - анкетування [2, 6, 7]. Анкетування проводилося серед лікарів-стоматологів, які знають проблему зсередини і по суті є найкращими експертами організаційних механізмів у СМЦ. Також у статті розкриваються особливості соціальних настроїв лікарів у контексті трансформації інституту державної системи охорони здоров'я [1, 3].

Мета цієї роботи – за матеріалами соціологічного опитування лікарів-стоматологів проаналізувати стан, проблеми організації роботи та шляхи розвитку Стоматологічного медичного центру Національного медичного університету імені О.О. Богомольця.

МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕНЬ

У лютому 2019 р. у СМЦ проведено соціологічне дослідження лікарів-стоматологів, яке охопило 101 лікаря, або 98,0% від усіх лікарів-стоматологів центру. Опитування було анонімним і проводилось за спеціально розробленою анкету, яка містила 31 запитання. При розробці

плану та програми дослідження використані методичні рекомендації «Організація соціологічних опитувань пацієнтів/ їх представників і медичного персоналу в закладах охорони здоров'я» [4]. Статистична обробка результатів соціологічного дослідження передбачала використання методів статистичного групування, табличного зведення, аналізу абсолютних і відносних рядів розподілу, оцінки статистичної достовірності результатів соціологічного опитування та виконана за допомогою комп'ютерної програми Microsoft Excel [8].

РЕЗУЛЬТАТИ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Аналізуючи результати дослідження, ми враховували, що думка лікарів формується на основі:

- об'єктивно існуючого рівня розвитку стоматологічної допомоги та її ресурсного забезпечення;

- ставлення лікарів до організації роботи стоматологічного закладу, рівня оплати праці медичного персоналу, підготовки кадрів, доцільності організаційних змін у роботі СМЦ.

Таким чином, результати соціологічного дослідження інтегрують відображення об'єктивного стану організації роботи СМЦ, який працює в умовах ринкової економіки, та емоційне сприйняття її групою професіоналів – лікарів-стоматологів, які безпосередньо працюють у цьому закладі (табл.).

Результати соціологічного опитування лікарів-стоматологів Стоматологічного медичного центру НМУ імені О.О. Богомольця

№ п/п	Питання	Варіант відповідей	Результати опитування лікарів	
			абсолют. n=101	P±m %
Просимо Вас дати відповіді на такі запитання:				
1	Ваша стать?	1. 1. – чоловіча	34	33,7±4,7
		1.2. – жіноча	67	66,3±4,7
2	Ваш вік?	2.1. - 21 - 30 р.	9	8,9±2,8
		2.2. – 31 - 59 р.	87	86,1±3,4
		2.3. – 60 р. і >	5	5,0±2,2
3	Укажіть Ваш стаж роботи за фахом?	3.1.- До 5 р.	9	8,9±2,8
		3.2. – 5-19 р .	42	41,6±4,9
		3.3. – 20 р. і більше	50	49,5±5,0
4	Укажіть, якщо маєте, Вашу атестаційну категорію ?	4.1. Вища	71	70,3±4,5
		4.2. Перша	24	23,8±4,2
		4.3. Друга	6	5,9±2,4
5	Укажіть, скільки років Ви працюєте на останньому місці роботи (у цьому закладі)	5.1. до 5	12	11,9±3,2
		5.2. від 6 до 10	38	37,6±4,8
		5.3.10 і більше	51	50,5±5,0
6	Чи володієте Ви іноземною (англійською) мовою:	6.1. не володію	86	85,1±3,5
		6.2. початковий	9	8,9±2,8
		6.3. середній	6	5,9±2,4
7	Чи є Ви автором одноосібних або колективних:	7.1. монографій	2	2,0±1,4
		7.2. публікацій у журналах	8	7,9±2,7
8	Чи підвищували Ви впродовж останніх 5-ти років кваліфікацію за спеціальністю на курсах (крім ПАЦ)?	Так	31	30,7±4,6
		Ні	70	69,3±4,6
9	Чи проходили Ви впродовж останніх 5-ти років підвищення кваліфікації з педагогіки?	Так	12	11,9±3,2
		Ні	89	88,1±3,2

Продовження таблиці

№ п/п	Питання	Варіант відповіді	Результати опитування лікарів	
			абсолют. n=101	P±m %
10	Чи навчались Ви на курсах підвищення кваліфікації, присвячених питанням менеджменту і маркетингу в системі охорони здоров'я?	Так	4	4,0±1,9
		Ні	97	96,0±1,9
11	Чи володієте Ви комп'ютерною грамотністю?	Так	69	68,3±4,6
		Ні	32	31,7±4,6
12	Чи є у Вас публікації у фахових виданнях впродовж останніх 3-х років?	Так	18	17,8±3,8
		Ні	83	82,2±3,8
13	Чи брали Ви впродовж останніх трьох років участь у міжнародних науково-практичних конференціях?	Так	31	30,7±4,6
		Ні	70	69,3±4,6
14	Чи берете Ви участь у наукових дослідженнях?	Так	4	4,0±1,9
		Ні	97	96,0±1,9
15	Чи вважаєте Ви, що необхідно створити ефективну інтегровану інформаційну систему у СМЦ?	Так	59	58,4±4,9
		Ні	42	41,6±4,9
16	Чи достатнім є матеріально-технічне забезпечення СМЦ?	Так	29	28,7±4,5
		Ні	72	71,3±4,5
17	Чи здійснюєте Ви свою лікувальну роботу відповідно до міжнародних вимог доказової медицини та клінічної практики?	Так	9	8,9±2,8
		Ні	20	19,8±4,0
		Важко відповісти	72	71,3±4,5
18	Чи задовольняє Вас рівень Вашої заробітної платні?	Так	12	11,9±3,2
		Ні	89	88,1±3,2
19	Чи задовольняє Вас система оплати Вашої праці?	Так	8	7,9±2,7
		Ні	93	92,1±2,7
20	Чи задовольняє Вас організація роботи в СМЦ?	Так	71	70,3±4,5
		Ні	30	29,7±4,5
21	Чи задовольняє Вас фінансування СМЦ?	Так	22	21,8±4,1
		Ні	79	78,2±4,1
22	Чи задовольняє Вас забезпеченість Вашого робочого місця медичною технікою й устаткуванням, сучасними стоматологічними матеріалами?	Так	21	20,8±4,0
		Ні	80	79,2±4,0
23	Чи вважаєте Ви, що необхідно отримувати щорічну інформацію про статистичні показники лікувально-консультативної роботи Вашого закладу?	Так	86	85,1±3,5
		Ні	15	14,9±3,5
24	Чи вважаєте Ви, що необхідно отримувати щорічну інформацію про фінансові показники роботи закладу?	Так	90	89,1±3,1
		Ні	11	10,9±3,1
25	Чи вважаєте Ви, що необхідно отримувати щорічно дані за показниками задоволеності пацієнтів, якості обслуговування та сервісними умовами?	Так	52	51,5±5,0
		Ні	23	22,8±4,2
		Важко відповісти	26	25,7±4,4
26	Чи вважаєте Ви, що необхідно отримувати шоквартальні зведені дані щодо якості та економічної ефективності клінічної роботи?	Так	51	50,5±5,0
		Ні	33	32,7±4,7
		Важко відповісти	17	16,8±3,7

№ п/п	Питання	Варіант відповіді	Результати опитування лікарів	
			абсолют. n=101	P±m %
27	Чи вважаєте Ви, що з метою удосконалення організації роботи СМЦ необхідно:			
	27.1. запровадити механізми економічної мотивації персоналу для поліпшення якості послуг?	Так	72	71,3±4,5
		Ні	29	28,7±4,5
	27.2. постійно впроваджувати сучасні лікувально-діагностичні методики?	Так	83	82,2±3,8
		Ні	18	17,8±3,8
	27.3. оснастити центр сучасним лікувально-діагностичним обладнанням?	Так	89	88,1±3,2
		Ні	12	11,9±3,2
	27.4. підвищити якість післядипломної підготовки лікарів-стоматологів?	Так	97	96,0±1,9
		Ні	4	4,0±1,9
	27.5. запровадити систему моніторингу якості медичної допомоги у СМЦ?	Так	59	58,4±4,9
		Ні	42	41,6±4,9
28	Чи вважаєте Ви, що необхідно підвищувати витратну ефективність та якість стоматологічних послуг через програмні ініціативи відділень СМЦ?	Так	53	52,5±5,0
		Ні	29	28,7±4,5
		Важко відповісти	19	18,8±3,9
29	Чи вважаєте Ви за необхідне збільшення господарчої та юридичної самостійності стоматологічного центру?	Так	77	76,2±4,2
		Ні	20	19,8±4,0
		Важко відповісти	4	4,0±1,9
30	Чи підтримуєте Ви переведення університетських клінік на автономні умови, як організаційно, так академічно і фінансово?	Так	89	88,1±3,2
		Ні	2	2,0±1,4
		Важко відповісти	10	9,9±3,0
31	Чи схвалюєте Ви ідею запровадження механізмів державно-приватного партнерства у СМЦ?	Так	76	75,2±4,3
		Ні	17	16,8±3,7
		Важко відповісти	8	7,9±2,7

Аналіз статево-вікового складу респондентів засвідчив, що серед лікарів-стоматологів муніципальних стоматологічних закладів жінки становили 66,3±4,7%, чоловіки – 33,7±4,7%; особи у віці до 30 років – 8,9±2,8%, 31-59 років – 86,1±3,4% і старше 60 років – 5,0±2,2%. За стажем роботи на посаді респонденти розподілились таким чином: до 5 років – 8,9±2,8%, 5-19 років – 41,6±4,9%, більше 20 років – 49,5±5,0%. Кваліфікаційну атестаційну категорію за однією зі стоматологічних спеціальностей мали: вищу – 70,3±4,5%, першу – 23,8±4,2%, другу – 5,9±2,4%. Працювали у СМЦ постійно понад шість років – 37,6±4,8%; понад 10 років – 50,5±5,0%. Таким чином, колектив лікарів-стоматологів у СМЦ складається з професіоналів, які в основному мають високі атестаційні категорії та достатньо великий стаж роботи у СМЦ.

Однак бажані вимоги до лікарів, які працюють в університетських клініках, – володіння англійською мовою та участь у наукових дослідженнях з публікацією своїх робіт – не виконуються. Не володіє іноземною (англійською) мовою – 85,1±3,5%, на початковому рівні володіють – 8,9±2,8%, а на середньому тільки 5,9±2,4%. Не мають публікацій у фахових виданнях впродовж останніх 3-х років – 82,2±3,8%. Авторами статей у журналах є 7,9±2,7%, а монографій – 2,0±1,4% лікарів. Не брали впродовж останніх трьох років участі в міжнародних науково-практичних конференціях – 69,3±4,6% опитаних. Не беруть участь у наукових дослідженнях – 96,0±1,9%. Не володіють комп'ютерною грамотністю – 31,7±4,6%. Не виконують лікувальну роботу відповідно до міжнародних вимог доказової медицини і клінічної

практики – $19,8 \pm 4,0\%$. Підвищували кваліфікацію з педагогіки – $11,9 \pm 3,2\%$, а з питань менеджменту й маркетингу в системі охорони здоров'я – лише $4,0 \pm 1,9\%$ лікарів СМЦ.

На думку опитаних лікарів, основними проблемами, які заважають роботі СМЦ, є незадовільна система фінансування центру ($78,2 \pm 4,1\%$), застаріла матеріально-технічна база ($68,8 \pm 2,1\%$), низький рівень оплати праці персоналу ($92,1 \pm 1,2\%$), система оплати праці, яка не стимулює якісної роботи ($92,1 \pm 2,7\%$), незадовільна організація роботи СМЦ ($29,7 \pm 4,5\%$), незадовільний стан забезпеченості робочого місця медичною технікою й устаткуванням, сучасними стоматологічними матеріалами ($79,2 \pm 4,0\%$).

Для покращення інформаційного забезпечення колективу СМЦ $85,1 \pm 3,5\%$ лікарів вважають за необхідне отримувати щорічну інформацію про статистичні показники діяльності центру, $89,1 \pm 3,1\%$ – щорічну інформацію про фінансові показники роботи, $51,5 \pm 5,0\%$ – інформацію про задоволеність пацієнтів; $50,5 \pm 5,0\%$ – щоквартальні зведені дані щодо якості та економічної ефективності клінічної роботи.

На думку опитаних лікарів-стоматологів, з метою удосконалення організації роботи СМЦ, необхідно запровадити механізми економічної мотивації персоналу для підвищення якості послуг ($71,3 \pm 4,5\%$), постійно запроваджувати нові лікувально-діагностичні методики ($82,2 \pm 3,8\%$), оснастити центр сучасним лікувально-діагностичним обладнанням ($88,1 \pm 3,2\%$), підвищити якість післядипломної підготовки лікарів-стоматологів ($96,0 \pm 1,9\%$), запровадити систему моніторингу якості медичної допомоги у СМЦ ($58,4 \pm 4,9\%$), підвищувати ефективність та якість стоматологічних послуг через програмні ініціативи відділень СМЦ ($52,5 \pm 5,0\%$).

Переважає більшість лікарів-стоматологів підтримує ідею збільшення господарчої та юридичної самостійності стоматологічного центру ($76,2 \pm 4,2\%$), переведення університетських клінік на автономні умови, як організаційно, так й академічно та фінансово ($88,1 \pm 3,2\%$), та запровадження механізмів державно-приватного партнерства ($75,2 \pm 4,3\%$).

Результати нашого дослідження узгоджуються з результатами, одержаними Савчуком О.В. (2014), який за допомогою соціологічного методу вивчив та узагальнив думку керівників і лікарів муніципальних стоматологічних закладів м. Києва [7]. У цьому дослідженні було встановлено, що умови праці лікарів-стоматологів та матеріально-технічне забезпечення стоматологічних закладів є незадовільними, заклади не

адаптовані до роботи в ринкових умовах, а існуюча система їх фінансування вимагає удосконалення - «переважна більшість опитаних вважають, що основною проблемою організації стоматологічної допомоги населенню столиці є недостатнє її фінансування. Цим зумовлений незадовільний стан матеріально-технічного оснащення закладів, низький рівень оплати праці та відсутність економічної мотивації в медичного персоналу до підвищення кваліфікації. На думку респондентів, для оптимізації стоматологічної служби необхідно здійснити її організаційно-функціональну перебудову» [7].

Найбільш актуальними кроками, спрямованими на оптимізацію існуючої державної системи стоматологічних закладів, керівники назвали: розширення юридичних і господарських прав закладів, трансформацію частини державних стоматологічних закладів у заклади із залученням приватного капіталу (із державно-приватним партнерством), перехід від принципу бюджетного утримання стоматологічних закладів до принципу оплати наданих за договорами обсягів стоматологічної допомоги [7].

Таким чином, проведене нами соціологічне дослідження, орієнтоване на отримання фактофіксуючих знань стосовно основних проблем, що заважають роботі СМЦ, від лікарського персоналу, здатного професійно оцінити ситуацію, дозволило отримати нові наукові знання, які будуть використані для вирішення конкретної медико-соціальної проблеми - оптимізації роботи СМЦ.

ВИСНОВКИ

1. За матеріалами соціологічного дослідження вивчено думку лікарів-стоматологів СМЦ НМУ імені О.О. Богомольця щодо стану організації, управління і шляхів розвитку СМЦ в умовах ринкової економіки. Встановлено, що колектив лікарів-стоматологів складається з професійних кадрів, $70,3 \pm 4,5\%$ з яких мають вищу категорію за спеціальністю, $50,5 \pm 5,0\%$ працюють у СМЦ постійно понад 10 років. Однак, з урахуванням того, що СМЦ є університетською клінікою, до недоліків кадрових ресурсів СМЦ ми віднесли те, що $85,1 \pm 3,5\%$ респондентів не володіють іноземною (англійською) мовою; $82,2 \pm 3,8\%$ – не мають публікацій у фахових виданнях, $69,3 \pm 4,6\%$ – не беруть участі в науково-практичних конференціях.

2. Серйозними проблемами, які заважають роботі СМЦ, на думку респондентів, є незадовільна система фінансування закладу ($78,2 \pm 4,1\%$), застаріла матеріально-технічна база ($68,8 \pm 2,1\%$), низький рівень оплати праці персоналу

(92,1±1,2%), відсутність у персоналу економічної мотивації до праці (92,1±2,7%), незадовільний стан забезпечення робочого місця медичною технікою, устаткуванням, сучасними стоматологічними матеріалами (79,2±4,0%), незадовільна організація роботи у СМЦ у цілому (29,7±4,5%).

3. Респонденти вказали, що недостатньо забезпечені інформацією про статистичні показники лікувально-консультативної роботи закладу (85,1±3,5%), про фінансові показники роботи (89,1±3,1%), про показники задоволеності пацієнтів (51,5±5,0%), про економічну ефективність клінічної роботи (50,5±5,0%).

4. Шляхи до позитивних організаційних змін лікарі-стоматологи СМЦ бачать у запровадженні механізмів економічної мотивації персоналу (71,3±4,5%); сучасних лікувально-діагностичних методів (82,2±3,8%); оснащенні центру сучасним лікувально-діагностичним обладнанням (88,1±3,2%); підвищенні якості післядипломної підготовки лікарів-стоматологів (96,0±1,9%); запровадженні системи моніторингу якості медичної допомоги (58,4±4,9%); підвищенні ефективності та якості стоматологічних

послуг через програмні ініціативи відділень СМЦ (52,5±4,9%); збільшенні господарчої та юридичної самостійності Центру (76,2±4,2%); переведенні університетських клінік, як організаційно, так й академічно та фінансово, на автономні умови (88,1±3,2%); запровадженні механізмів державно-приватного партнерства у СМЦ (75,2±4,3%).

5. Проведене соціологічного дослідження дозволило отримати інформацію від лікарів – стоматологів, які працюють у СМЦ і знають проблеми закладу зсередини, та встановити, що основні параметри організації та управління СМЦ сьогодні не відповідають економічним реаліям часу і вимагають модернізації, а також отримати думку респондентів щодо основних напрямків удосконалення організації роботи СМЦ.

6. Результати соціологічного опитування будуть використані в подальших дослідженнях при обґрунтуванні та розробці оптимізованої функціонально-організаційної моделі університетського стоматологічного центру на принципах державно-приватного партнерства.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Алимский А. В. Роль и место организации и управления стоматологической службой страны в условиях рыночных отношений. *Экономика и менеджмент в стоматологии*. 2009. № 1. С. 14-17.
2. Качество жизни населения Украины в зеркале социологии / под ред. В. М. Вороны; Е. Н. Суименко. Киев: Институт социологии НАН Украины, 2012. 211 с.
3. Король Д. М. Стоматология в Украине – инновации и перспективы. I съезд стоматологов Украины. *Dental science and practice*. 2014. № 4. С. 40-43.
4. Організація соціологічних опитувань пацієнтів, їх представників і медичного персоналу в закладах охорони здоров'я: метод. рекомендації. Київ: МОЗ, 2012. 23 с.
5. Павленко О. В., Вахненко О. М. Шляхи реформування системи надання стоматологічної допомоги населенню України. Дискусія. *Совр. стоматология*. 2013. № 4. С. 180-184.
6. Решетников А. В. Социология медицины: руководство. Москва: ГЭОТАР Медиа, 2010. 864 с.
7. Савчук О. В. Сучасні проблеми та перспективи розвитку муніципальних стоматологічних закладів м. Києва (на думку керівників і лікарів цих закладів). Україна. *Здоров'я нації*. 2014. № 2. С. 46-51.
8. Статистические методы в медико-биологических исследованиях с использованием Excel. Киев: МОРИОН, 2001. 408 с.
9. Стоматологічна допомога в Україні: основні показники діяльності за 2008-2018 роки / за заг. ред.: Ю. В. Вороненка, О. В. Павленка, І. П. Мазур. Кропивницький: Поліум, 2018. 212 с.

REFERENCES

1. Alimsky AV. [The role and place of organization and management of the dental service of the country in the conditions of market relations]. *Economy and management in dentistry*. 2009;1:14-17. Russian.
2. Voronu VM, Siuimenko EN, editors. [The quality of life of the population of Ukraine in the mirror of sociology]. Kyiv: Institute of Sociology of the National Academy of Sciences of Ukraine. 2012;211. Russian.
3. Korol DM. [Dentistry in Ukraine - Innovations and Prospects. The first congress of dentists of Ukraine]. *Dental science and practice*. 2014;4:40-43. Russian.
4. [Organization of sociological surveys of patients, their representatives and medical staff in healthcare facilities]. *Guidelines*. Kyiv: MOZ. 2012;23.
5. Pavlenko OV, Vakhnenko OM. [Ways of reforming the system of providing dental care to the

population of Ukraine. Discussion]. Modern dentistry. 2013;4:180-4. Ukrainian.

6. Reshetnikov AV. [Sociology of medicine: leadership]. Moskow: GEOTAR Media. 2010;864. Russian.

7. Savchuk OV. [Modern problems and prospects development of Kiev municipal dental institutions

(according to managers and doctors of these institutions)]. Ukraine. Nation's Health. 2014;2:46-51. Ukrainian.

8. [Statistical methods in biomedical research using Excel]. Kyiv: MORION. 2001;408. Russian.

9. Voronenko YV, Pavlenko OV, Mazur IP, editors. [Dental care in Ukraine: main indicators of activity for 2008-2018]. Kropivnitsky: Polium. 2018;212. Ukrainian.

Стаття надійшла до редакції
12.07.2019

